

Zahodna Evropa

se združuje

Skupni evropski trg se bliža stopnji razvoja, ko se bo mogla Zahodna Evropa spremeniti v svetovno velesilo, enakovredno Združenim Ameriškim državam ali Sovjetski zvezi.

Po uspešnem zaključku vrhunškega zborovanja SET-a v Haagu lanskega decembra so se zadevna ministrstva še stih članice te zahodnoevropske gospodarske organizacije začela resno baviti z vprašanjem končne integracije, na kar še pred dobrim letom dni sploh ni bilo misliti.

K problemu zahodnoevropske gospodarske integracije spadajo vprašanja trgovinske in finančne unije z morebitno enotno zahodnoevropsko valuto, dalje vprašanje politične unije in, kar je morda najvažnejše, vprašanje razširitve SET-a z vključitvijo Anglije in drugih zahodnoevropskih držav.

Skoro noben od omenjenih problemov ni izvršnemu svetu SET-a, ki ima sedež v Bruslju, neznan.

Razlika med današnjim stanjem v SET-u in onim v letih pred veliko krizo leta 1965, ko je Francija grozila izstopiti iz organizacije in jo razbiti, je ta, da se z omenjenimi problemi sedaj spoprijemajo bolj stvarno in manj idealistično, kakor doslej. Prej so v SET-u določili cilj in nato brusili, ki ga je ta, da se z omenjenimi problemi sedaj spoprijemajo bolj stvarno in manj idealistično, kakor doslej. Prej so v SET-u določili cilj in nato brusili, ki ga je ta, da se z omenjenimi problemi sedaj spoprijemajo bolj stvarno in manj idealistično, kakor doslej.

Ta taktika je razvidna iz načrta, ki ga je SET pred kratkim objavil za ustanovitev finančne in gospodarske unije. Načrt obsega devetnajst strani predlogov, toda v njem ni besedice o načinu ustvaritve enotne evropske valute. Edini stavek, ki se nanaša na to vprašanje, se glasi: „Tako bodo izpolnjeni pogoji za ustvaritev evropske finančne unije.“

Štirokovernjaki namreč ugotavljajo, da bo mogoče ta končni korak storiti šele potem, ko bodo vse evropske valute imele določeno stalno medsebojno vrednost, zaščiten z gospodarski, ki bodo tekla po vzporednih tirnicah in z enakimi davčnimi sistemi.

Medtem ko skupna evropska valuta za sedanje članice SET-a verjetno ne bo predstavljala večjih praktičnih problemov, pa bo njena stvaritev nalletela na možan psihološki odpor predvsem v Angliji, ki je bila doslej vajena, da je bil njen funt sterling tradicionalno svetovna menjalna valuta.

Prve previdne korake k finančni uniji je SET naravnal v prvih tednih letošnjega leta ter je bila v organizaciji ustanovljena delovna komisija, ki ima nalogo proučevati različne zadevne načrte, ki jih je bil predložil izvršni organ SET-a, ki ga sestavljajo Zahodna Nemčija, Belgija in Luksemburg.

Druga delovna komisija, ki so jo pred nekaj tedni sestavili iz šestih zunanjih ministrov, pa se bavi z vprašanjem ustanovitve politične združitve Zahodne Evrope. Tudi tega cilja še niso dokončno definirali. Za začetek se nameravajo države članice med seboj redno posvetovati o koordinaciji zunanje politike. To samo po sebi ne bo delalo velikih težav niti takim državam, kakor je npr. Francija, ki se je doslej najbolj upirala načrtom za povezavo Zahodne Evrope v federativnem smislu.

Toda strokovnjaki menijo, da bo po vzpostavitvi rednih medsebojnih posvetov stih članice praktično nemogoče opustiti naslednji logični korak — koordinirati zunanjo politiko s sklepi na skupnostni ravni.

Anglija je ena izmed največjih zagovornic politične unifikacije zahodne Evrope. V Londonu so namreč prepričani, da je to edina možnost, da bo evropski glas imel veljavo v jutrišnjem svetu.

Toda njeno stališče do gospodarske in finančne unije je manj jasno. London trdi, da sprejema določila rimske pogodbe v celoti, vendar je bil Wilson izjavil, da njegova vlada ne bo izpustila iz rok vodstva svoje gospodarske

KAMBODŽA SE SPREMINJA V VIETNAM

AMERIŠKA POMČ NEGOTOVA

Komunistični gverilski pritisk na Kambodžo in Laos je bil minuli teden vedno večji ter se je predvsem v Kambodži za novo protikomunistično vlado generala Lon Nola položaj močno poslabšal.

Gverilski oddelki Vietkonga so se glavnemu mestu Kambodže Phnom Penh približali na 45 kilometrov, medtem ko je odstavljeni levičarski kamboški princ Sihanouk preko pekinškega radia pozval Kamboščane na oboroženo vstajo proti novi vladi. Sihanouk je iz Pekinga tudi objavil formiranje kamboških komunističnih gverilskih oddelkov, ki jih namerava oborožiti s pomočjo Kitajske in ZSSR. Obe komunistični velesili je pozval, naj mu preskrbita orožje in drug vojaški material za boj proti Lon Nolu.

Kamboška vladna vojska šteje trenutno ok. 35.000 mož. Lon Nol je izjavil, da bi potreboval vsaj 10.000 mož več za uspešen boj proti komunistični gverili. Z vsemi sredstvi pa se njegova vlada trudi, da ji ne bi bilo treba za-

prositi za ameriško vojaško intervencijo v Kambodži, zlasti ker iz Washingtona še ni zagotovila o pozitivnem odgovoru ameriške vlade, če bi se to zgodilo.

Kambožja je zaprla pristanišče Sihanoukville za vse ladje iz komunističnih držav. To pristanišče je služilo sovjetskimi ali kitajskim ladjam za iztovarjanje orožja komunističnim gverilcem v Laosu in Južnem Vietnamu ter je bil zadevni dogovor sklenil pobegli princ Sihanouk z Moskvo in Pekingom.

Poljsko veleposlaništvo v Phnom Penhu pa je dobilo iz Varšave ukaz, da zapre svoje poslopje ter se bo poljsko osebje v kratkem vrnilo v Varšavo. Poljska vlada za ta korak ni dala pojasnila. Opazovalci menijo, da je Poljska storila ta korak na zahtevo Moskve, ker ta hoče preprečiti, da bi se sestala mednarodna mirovna komisija, ki jo po ženevskem dogovoru iz leta 1954 sestavljajo za Kambodžo Kanada, Indija in Poljska in katere sklicanje je Lon Nol pred kratkim zahteval.

Italija ima spet vlado

Malo sprememb

Minuli teden je Italija dobila svojo 31. vlado po drugi svetovni vojni ter se je tako končala 48 dnevna politična kriza, ki je grozila državo pognati v nove splošne volitve, ki so se jim vse stranke, razen komunistov, izogibale.

Novi vladni predsednik je spet 54 letni krščanski demokrat Mariano Rumor. Po štirih dneh razgovorov z vodstvi socialistične, social-demokratske in republikanske stranke se mu je posrečilo sestaviti koalicijsko vlado, ki se bo 7. aprila predstavila italijanskemu parlamentu za zaupnico.

Položaje v novi vladi, ki jih je 27. je Rumor razdelil v sorazmerju s številom poslancev posameznih strank v parlamentu. Krščanski demokrati imajo 17 ministrstev, socialisti 6, socialdemokrati 3 in republikanci eno minist-

strstvo. Rumor je sedaj že tretjič predsednik italijanske vlade.

Rumor ni v vlado pritegnil novih moči. Zunanji minister je ostal 53 letni krščanski demokrat Aldo Moro, ki je imel ta položaj že v prejšnji vladi. Tudi državne finance so ostale v rokah krščanskega demokrata, 40-letnega Emilia Colomba, ki je bil doslej zdržema že šest let italijanski finančni minister.

Povprečna starost nove italijanske vlade je 58 let. Samo pet od 27 ministrov niso bili člani prejšnjih dveh Rumorjevih vlad. Kontinuiteta dosedanje italijanske notranje in zunanje politike je tako zagotovljena.

Podpredsednik vlade je postal 52 letni socialist Francesco de Martino, ki je moral opustiti svoje mesto tajnika socialistične stranke, da je mogel prevzeti položaj v vladi.

Kongres sovjetskih pisateljev

Kultura socialistične stvarnosti

V Moskvi so pretekli teden organizirali kongres sovjetskih pisateljev ter sta se otvoritve udeležila Brežnjev in Kosygin. Kongres je zasedal v Kremlju ter je bil sklican tretjič, odkar je bila ustanovljena leta 1958 sovjetska pisateljska zveza. Zadnji tak kongres je bil pred petimi leti.

Na kongresu so s posebnimi vabili zbrali 522 delegatov. Zahodni časnikarji v dvorano niso imeli dostopa.

Iz uvodnikov v partijskem časopisju in iz nastopnega govora predsednika sovjetske pisateljske zveze Leonida Soboleva, ki je zavzemal ta položaj vso dobo njenega obstoja, je razvidno, da je bila glavna tema kongresa partijska zahteva po popolni lojalnosti pisateljev v ZSSR sovjetski KP ter so napadli vse

tiste pisatelje Sovjetske zveze, ki ne sledijo zahtevam od partije določena tkim. socialistične stvarnosti.

V nastopnem govoru, ki ga je v izveščku objavila sovjetska agencija Tass, je Sobolev omenjal „oster ideološki boj med komunizmom in mednarodnim imperializmom“ in dodal: „Noben pošten pisatelj modernega sveta se ne more skriti v slonokoščeni stolp. Čas je namreč prišel, da je treba delati odločneje kakor doslej, da bomo vnesli leninistična načela v sovjetsko literaturo.“

Partijsko glasilo Sovjetskaja Rosija, ki je barometer razmer v sovjetskem udejstvovanju, je objavila uvodnik, v katerem poroča o namenu sedanjega pisateljskega kongresa v Kremlju, ki da je „ideološka jasnost sovjetske literature“.

Na kongresu je Sobolev „vsled starosti“ (71 let) odstopil kot predsednik sovjetske pisateljske zveze ter je njegovo mesto zasedel Sergej Mihalkov, pesnik in dramatik, ki stoji strogo na partijski liniji. Mihalkov je bil doslej eden najodločnejših nasprotnikov sovjetskega pisatelja Solženicina, ki je bil lansko leto izključen iz sovjetske pisateljske zveze.

Nasprotno pa je pisatelj Aleksander Tvardovsky o katerem smo pred kratkim poročali, da je odstopil kot glavni urednik literarne revije Novi mir, ohranil svoje mesto kot član vodstva sovjetske pisateljske zveze. Opazovalci menijo, da so Tvardovskega obdržali v odboru zveze vsled njegove splošne priljubljenosti med sovjetskim prebivalstvom ter nima nobenega političnega pomena. Tvardovsky je bil za svoje pesništvo odlikovan z Leninovo nagrado.

América Latina y la prensa Soviética

Los intereses que la Unión Soviética tiene puestos en el continente latinoamericano, se ven claramente en la manera en que reacciona la prensa rusa ante hechos destacados, que ocurren en el Nuevo Mundo. En su campaña, Moscú cuenta manifiestamente con dos medios principales, para reforzar la "lucha anti-imperialista" en América latina.

El primer medio, que concierne a la política exterior y a las reacciones entre los países latinoamericanos, tiende a la reintegración de Cuba a la comunidad de los Estados de este continente. Para ello destaca todo, cuanto se refiere a declaraciones de funcionarios y estadistas latinoamericanos, o actos que podrían facilitar el restablecimiento de relaciones diplomáticas de Cuba con los demás países del continente. Todas estas actitudes son reproducidas inmediatamente y comentadas en forma favorable.

El otro medio, que se refiere a la política interna y a los regímenes de los países, es, cambiar la actitud hacia los regímenes militares, que cada vez más influencia tienen en Latinoamérica. Tal es el caso peruano y boliviano, que cuentan con un aval de la prensa soviética, la que los presenta como fruto de „los movimientos de liberación nacional“.

Con esta campaña la prensa soviética trata de influir en la opinión pública, para, de ese modo, aumentar la influencia moscovita en este continente y por ese medio, facilitar la ascensión al poder de las dictaduras comunistas.

Latinska Amerika in sovjetski tisk

Razni interesi, ki jih ima Sovjetska zveza v Latinski Ameriki, so vidni v načinu, kako moskovski tisk opisuje dogodke v Novem svetu. V svoji kampanji skuša Moskva vplivati na „protiimperialistično borbo“ zlasti na dva poglavitna načina.

Prvi način zadene zunanjo politiko, in se nanaša na razmere med državami. Tu skuša pospeševati vrnitev Kube v družbo ameriških držav. Vsaka deklaracija državnikov, vsak dogodek, ki naj bi pomagal pri vzpostavitvi stikov med Kubo in ostalimi državami, najde odmev v ruskem tisku, ki ga registrira in pohvalno komentira.

Druga pot pa je zadeva notranje politike in se tiče režimov različnih držav. Sovjetski tisk je tu spremenil stališče do vojaških režimov, ki imajo vedno večji vpliv v Latinski Ameriki. Tak je primer perujske in bolivijske vlade, ki ju Moskva prikazuje kot sad „narodno osvobodilnih gibanj“.

S te kampanjo pa sovjetski tisk skuša vplivati na javno mnenje in povečati moskovski vpliv na tem kontinentu, da bi po tej poti pripomogla k zavzemu oblasti od strani komunističnih diktatur.

I Z T E D N A V T E D E N

Papež Pavel VI. je v velikonočnem nagovoru na katoliške vernike vsega sveta pozval narode na mir. Vsak poseznik naj bi postal glasnik miru, ki ga je svet tako željan in potreben. „Kljub velikim kulturnim in tehničnim dosežkom je moderni človek poln dvomov v samega sebe. Strah pred bodočnostjo mu povzroča dvome v vse, kar je dosegel in kar je napravil.“ Opozoril je modernega človeka, da „bo sam sebe uničil“, če ne bo duhovnih vrednot postavil na prvo mesto.

V Iraku se je pred kratkim končal devetletni boj Kurdoev proti zapostavljanju in preganjanju, ki so ga trpeli od centralne bagdadske vlade. Bagdad je sedaj priznal Kurdom svojo narodnost ter jim podelil najširšo avtonomijo.

V razširjeni bagdadski vladi so Kurdi dobili pet položajev, v parlamentu pa jim bodo dodelili število sedežev v sorazmerju z njihovim številom prebivalstva v državi. Irak šteje 8,5 milijonov prebivalcev, od tega je Kurdoev blizu dva milijona.

Romunija je znova opozorila Sovjetsko zvezo, da bo „še bolj razvila svoje vojaško sodelovanje z Varšavskim paktom“, da pa ni sprejela svojega odklonilnega stališča do manevrov te organizacije na romunskih tleh. Prav tako je objavila, da smatra, da je Varšavski pakt „defenzivna organizacija samo proti napadu iz Zahodne Evrope in nikjer drugje“. Kakor znano, hočejo sovjeti vplesti članice Varšavskega pakta v svoj boj proti rdeči Kitajski.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

TEROR Z ROKAVICAMI

Gotovo so javnost v zadnjem času najbolj pretresli dogodki velikega tedna, ko se je „diplomatski teror“ razpasil v Buenos Airesu. Dalj časa so bili vladni organi že na cedi za večjim številom dobro organiziranih prevratnih skupin, ki se sicer niso preveč pogosto pojavile v javnosti, so pa domnevali, da pripravljajo večjo akcijo proti obstoječemu redu.

Predigra temu, kar se je godilo na veliki teden, naj bi bilo odkritje prevratnega skladišča v Lujanu, 60 km iz Buenos Airesa. Policija je v terek, 24. marca popoldne vdrla v galpon v eni izmed lujanskih zakotnih ulic in tam odkrila večjo zalogo orožja, močno radijsko postajo, prevratne tiskovine, ter (zanimivo) dve kamioneti, ki sta bili maskirani kot vozila vojaškega letalstva. To so smatrali kot hud udarec za FAL (Argentinska osvobodilna fronta), za katero so domnevali, da ji pripada zaklonišče.

Še preden se je ta udar proti prevratnikom izvedel (policija je vzpostavila obroč že v petek, 20.), pa je FAL izvedel eno izmed akcij, ki so, kot izgleda, postale priljubljene latinsko-ameriškim prevratnikom: ugrabili so paragvajskega konzula Waldemara Sáncheza, ter zahtevali v zameno zanj svobodo dveh svojih pristašev, Carlosa

Della Nave ter Alejandra Rodolfa Baldúa. Vlada na to nikakor ni pristala kljub temu, da se je istočasno nahajal v Argentini paragvajski predsednik gen. Stroessener. Policija pa je zadržala, da Della Nave noče biti zamenjan, medtem ko se Baldúa ne nahaja v zaporih, temveč ga policija sama išče. Po daljši borbi komunistov (FAL jih je izdal kar 8 na kaj originalen način: puščal je pisma v stranišnih javnih lokalah ter o tem obvestil časnikarstvo) so končno konzula izpustili na veliko soboto, ne da bi vlada odstopila od svojega odklonilnega stališča glede pogajanj s prevratniki.

Ni se še poleg preplah, ko so v nedeljo zvečer pristaši druge paktalne skupine poizkusili ugrabiti ruskega diplomata Jurija Pivočarova, trgovskega atašeya. Policijski agent, ki se je nahajal v bližini, je ugrabitelja preprečil: ranil je tri izmed ugrabiteljev, medtem ko je eden ušel. Eden izmed treh ranjenec je (v začenjenju mnogih ugrabiteljstev drugih) višji policijski oficir. Dogodek še ni bil pojasnjen. Ševeda je Moskva takoj protestirala.

V takem ozračju nejasnosti se je v terek, 31. aprila, pričel v Buenos Airesu sestanek guvernerjev vseh provinc, iz katerega bodo izšle mnoge spremembe in pa načrt dela in razvoja v državi za letošnje leto in za daljšo dobo, predvidoma prihodnjih pet let.

ZKJ PREGANJA RAZUMNIKE

Dve struji v partiji

Vzporedno s preganjanjem razumnih v Sovjetski zvezi gre preganjanje razumnih v sovjetskih satelitih. Tudi Titova Jugoslavija ni izjema, da si jo svetovno javno mnenje šteje za „neodvisno“ socialistično republiko.

Boji jugoslovanske komunistične partije proti sleherni nepartijski interpretaciji jugoslovanske stvarnosti se je znova razplamtel lanskega decembra, ko je na beograjski filozofski fakulteti tudi profesorski zbor napadel sedanji položaj v državi. Eden od profesorjev je bil med drugim izjavil: „Parola partije o svobodi samoupravljanja je samo krinka... V bistvu je naš položaj podoben tistemu, ki je vladal v Sovjetski zvezi med 1935—37. ko so ljudi masovno vozili na morišča.“

Kakor da bi zanetili požar, so se javne kritike začele širiti med srbskimi, hrvatskimi in slovenskimi razumniki ter se je razvil splošen odpor proti partijskemu poseganju v kulturno udejstvovanje posameznikov. Razvoj je prišel tako daleč, da je beograjska radijska postaja v eni svojih oddaj poročala o „vstaji duhov proti Zvezi komunistov“ in zagrozila: „Gre za nov poskus znanih ekstremistov, katerih dosedanja poskusi ustvaritve politične opozicije v državi so se bili izjalovili.“

Po tem opozorilu beograjskega radia, ki je izšel iz Centralnega komiteja jugoslovanske KP, se je začelo splošno preganjanje literatov, časnikarjev in drugih kulturnih delavcev v državi. Razvoj je šel še dalje, tako da sta tudi v partiji nastali dve struji: ena skupina partijcev je začela zagovarjati „svobodno“ kulturno ustvarjanje, medtem ko se je druga začela bati, da bi s tem partija začela izgubljati že itak zrahljano kontrolo nad družbo. V boju na dveh frontah v partiji sami je centralni komite, preko svoje politične policije, začel usmerjati tok razvoja z zaplembami posameznih knjižnih del, časopisja, revij, s prepovedjo uprizorjanja odrskih stvaritev, s sojenjem pesnikov in pisateljev, z razpuščanjem uredniških odborov, itd.

Vsled znanega esaja proti sovjetskim okupatorjem Češkoslovaške — Pet variacij na temo vroče praške pomladi 1968 — je bil, kakor je znano, glavni urednik beograjskih Književnih novin obsojen na šest mesecev zapora, revija pa ustavljena. Beograjsko sodišče je nadalje obsodilo kot „sovražnika socialistične kulture“ urednika časopisa Ras-kovnik, Dragišo Viševića in Dobrico Erića; časnikarji, ki so pred sodiščem branili obsojena tovariša, so se nekaj dni zatem tudi sami znašli pred sodiščem.

Humoristični list Čivija, ki izhaja v Šabcu, je bil zaplenjen, ker je „neobjektivno in žalilno poročal o delovanju javnih funkcionarjev“. Časopis Život je

bil zaplenjen, ker je eden njegovih urednikov, Vojislav Lubarde v svojem romanu Ponosen korak v prazno „neprijateljsko“ pisal o Titovih parizanih. Partija je tudi prepovedala nadaljnje uprizorjanje odrskega dela Ljubzen in svoboda, ker je bilo na premieri slišati iz občinstva vzklrike: „Dol s noitiko!“

Kakor je znano, je morala beograjska Drama črtati s svojega programa delo Dragislava Mihajlovića Ko je popje brstelo. Beograjski dnevnik Politika je o uprizoritvi pohvalno pisal, nekaj dni zatem pa jo je partijsko glasilo Borba označilo za „politični pamflet“.

Zveza komunistov Jugoslavije je tudi silovito napadla in kritizirala kot „nacionalistični in protisocialistični“ hrvatski književni list ter je bilo njegovo izhajanje končno ustavljeno. Ko lista ni hotela več tiskati nobena zagrebška ti-

lista, ter eden od njegovih urednikov Eranislav Črnčević, ki se je namenil, kakor je sam izjavil, „odslej naprej pisati otroške pesmi“.

Strnjeno sta odstopila uredništvi subotičkega lista Rukovet ter slovenskega študentovskega glasila Katedra. „vsled neprestane partijske manipulacije javnega mnenja“, kakor je poročala Katedra.

Beograjski mladinski list Susret je izdal posebno številko, v kateri se je spustil v ostro polemiko s komunistično partijo in istočasno objavil celostransko sliko protestnega pikata, ki so ga beograjski univerzitetni študentje izobesili z univerzitetnega poslopja z napisom: „Ne verjemite tisku!“

Uredništvo beograjskega študenta je bilo po ukazu partije sredi lanskega decembra razpuščeno, toda se je od

Takole je beograjski študent uprizoril stanje, v kakršnem se danes nahaja svoboda v Jugoslaviji.

skarna, so ga poskušali tiskati v Ljubljani, toda tudi tam ga je dosegla partijska roka, „ker o razmerah v Jugoslaviji ni poročal objektivno“.

Beograjsko sodišče je obsodilo na devet mesecev zapora univerzitetnega profesorja Dimitrija Živkovića, ker je pisal o problemu jugoslovanskih prometnih zvez „kapitalistično“.

Politična policija je tudi zaplenila macedonski študentovski list Fokus in ilustrirano revijo Magazin. Kaznovana je bila tudi zagrebška revija Pop-Express, dopisnik Borbe Savović pa je bil izključen iz Zveze časnikarjev, ker je svojemu listu pisal o zabavah visokih partijskih krogov v Apatinu.

Nekateri kulturniki so se v teh razmerah umaknili sami, predno jih je doseglo direktno partijsko preganjanje. To je storil npr. glavni urednik satiričnega lista Jež, ki je izstopil iz vodstva

bravcev poslovilo s številko, ki jo je ilustriral z 62 risbami vislic in drugih usmrtilnih naprav.

Vodstvo partije skuša svoje kritike, ki se pojavljajo v vrstah jugoslovanskega razumnštva, strože kontrolirati toda naleteva na odpor, ki se ga nasprotniki poslužujejo z zakonom o tisku ki je eden najbolj liberalnih v vzhodni Evropi. Po členu 27 zakona o tisku je v državi zagotovljena svoboda tiska in govora, dasi je njen obseg okružen z dodatkom, da „nihče ne sme izdajati del z neresnično in alarmantno vsebino, ki bi motila red in mir.“ Vendar uradna partijska „predcenzura“, kakor jo imajo v drugih komunističnih državah, v Jugoslaviji še ni bila znova uvedena.

Vodstvo jugoslovanske partije je na svojih zasedanjih že lanskega oktobra začelo razpravljati o „upesnosti“ vpejave partijske predcenzure in o izdaji

„V samoti, samo v samoti boš mogel spoznati samega sebe, kot da bi spoznal svojega bližnjega; in dokler ne boš spoznal samega sebe kot svojega bližnjega, ne boš videl v svojem bližnjem drugega samega sebe, če hočeš ljubiti druge, zberi se v samem sebi.“

Španski filozof Miguel de Unamuno, „Soledad“, Colección Austral, str. 32

Ribičič in diplomacija

Kakor smo pred kratkim poročali v naši rubriki Iz tedna v teden, je Titova politična policija zaprla beograjskega dopisnika zahodnonemške politično-kulturne revije Der Spiegel Hansa Petra Rullmanna in ga obtočila obojnjenja.

Poleg njega je Titova politična policija zaprla tudi dva jugoslovanske državljana in sicer Hilmiya Tacija, dopisnika prištinskega časopisa Rilindija (Priština je v Macedoniji) ter Jovana Trkuljo, uradnika v nekem beograjskem vojaškem uradu.

V zvezi z Rullmannovo aretacijo poročajo, da je Rullmann bil tudi član tiskovnega urada zahodnonemške socialdemokratske stranke. Taci, ki je že ok. 65 let star, je begunec iz Albanije, kjer se je v svojih mladih letih šolal v takratnem tamkajšnjem ameriškem kolegiju. Govori perfektno angleško.

Do aretacije Rullmanna in obeh omenjenih Jugoslovancev je prišlo, kakor poročajo iz Beograda, po dolgotrajnih policijskih preiskavah tudi v visokih vladnih in partijskih beograjskih krogih, v katere si je bil Rullmann priboril dostop.

Rullmann je po svojih zvezah, ki si jih je bil ustvaril med drugim tudi v jugoslovanskem voj. ministertvu, pred kratkim pisal reviji Der Spiegel, da nekateri generali pripravljajo državni udar v Jugoslaviji.

V zvezi s tem prihajajo iz Jugoslavije poročila, da je med jugoslovanskimi generali prišlo do resnih nesoglasij zlasti v zvezi z vprašanjem možnosti sovjetske vojaške intervencije v Jugosla-

vi, strožjega zakona o tisku. Beograjski federalni informativni urad — Informburo — naj bi razširil svoj dekret, v partiji pa naj bi se znova ustanovila komisija, ki bi imela nalogo kontrolirati uredništva vsega časopisja v Jugoslaviji. Nekateri partijski vodje posameznih republik, kakor npr. šef srbske partije, Nikežić, pa menijo, da s takimi sredstvi Zveza komunistov namerava še bolj okrniti tkim. neodvisnost posameznih republik.

Do sprememb zakona o tisku doslej ni prišlo, ker se notranji boj med dvema partijskima tokovima še vedno bija. Vodstvo partije je zaenkrat stalo na b. za kontrolo nad tiskom „mobiliziralo ljudske množice“. Za sedaj bodo morali delavski sveti izvajati kontrolo nad tiskom v Jugoslaviji.

viji, kakor jo je bila doživela Češkoslovaška v avgustu 1968.

Nekateri od sedanjih jugoslovanskih generalov so mnenja, da bi bilo treba v slučaju nevarnosti sovjetskega posega v jugoslovanski razvoj pozvati na pomoč kot protiutež zahodne vesile, medtem ko drugi stoji na stališču, da te vesile v nobenem slučaju nimajo namena dejansko intervenirati ter bi bil zato vsak vojaški odpor proti sovjetski armadi brezuspešen, Tretja struja, ki ji pripada zelo skrženo število Titovih generalov, pa namerava v slučaju resnejše notranje jugoslovanske krize avtomatično poklicati Moskvo na pomoč za ohranitev komunistične nadvlade nad jugoslovanskimi narodi. Proti tej tretji skupini se je baje med člani obeh prej omenjenih skupin začelo gibanje, da ni ji že v kali onemogočili njene prosovjetske namene.

Sedanji stalinistični predsednik jugoslovanske komunistične vlade Mitja Ribičič, ki kakor pravijo poročila od doma, pripada tretji prosovjetski skupini generalov, je v zvezi z Rullmannovim poročanjem tega osebno napadel na večerji, ki jo je priredil tujim časnikarjem in tiskovnim agencijam, akreditiranim v Beogradu. Rullmann je na večerji pripomnil, da je poročilo o 'državnem udaru' zbral iz različnih virov, vključno od drugih tiskovnih agencij. „Sem pa tudi moledoval več kot poldrugi mesec, da bi mogel govoriti s predstavniki jugoslovanskega vrhovnega vojaškega urada o okoliščinah in točnosti poročil o pripravljanju državnega udara,“ je Rullmann izjavil na večerji. „toda moji naporji so bili brezuspešni.“

Ribičiču je zavrela kri ter je Rullmannu vpričo vseh zabrusil: „In zato ste se hoteli maščevati!“

Rullmann je iz protesta zapustil dvorano.

Incident je med tujimi, in nekateri so poročali, tudi med domačimi časnikarji povzročil zaprepaščenje, ki pa se mu nihče ni čudil, kdor pozna Ribičičevo krvavo življenjsko pot. Dogodek smatrajo tuje agencije za toliko bolj resen za Titovo Jugoslavijo, v kolikor se je zgodil komaj nekaj dni po odhodu zahodnonemškega ministra za gospodarstvo Karla Schillerja iz Beograda, od čigar obiska je Titov režim veliko pričakoval v zvezi z vprašanjem nadaljnjih trgovinskih odnosov med Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo.

Toda Ribičič se je morilca ne more spremeniti v diplomata.

Spomini na dr. Miha Kreka

Povzetek članka o dr. Kreku iz Ameriške Domovine

Slovenska ideološka emigracija je izgubila s škofom Rožmanom svojega duhovnega, z Mihom Krekom pa svojega političnega voditelja.

Več kot deset let je minilo od smrti velikega škofa in vendar je vrzel, ki jo je v naših vrstah napravila njegova smrt, še vedno takšna, kakor je bila ob njegovi smrti. Kdo je stopil na njegovo mesto? Prav tako je z Mihom Krekom. Nikogar ni, ki bi izpolnil vrzel, ki jo je zasekala v naše vrste njegova smrt.

Z Mihom Krekom sva se poznala veliko let. Bil sem študent na ljubljanski univerzi, ko je on že sedel v glavnem odboru SLS. Opravljal je službo, študiral pravo in delal v politiki in društvi. Nekdo je zapisal, da je bil garač in to je Krek dejansko bil. In garač je dr. Krek ostal vse svoje dni. Nikdar ga nisem slišal tožiti, da ima preveč dela, da je truden, da ne more česa narediti. Kar je obljubil, je storil. V tem je bil podoben svojemu velikemu predhodniku Janezu Ev. Kreku in v tem bi ga morali vsi posnemati.

Po promociji in enoletni sodni praksi so mi ostali še 4 meseci do vojaške službe. Stopil sem h Kreku in se mu ponudil v službo. Vztrajal sem, da bom delal brez plače, a samo do ene ure, ker sem moral popoldne v službo. Vzel me je. Minilo je par tednov in ljubljanski zapori so se začeli polniti z ljudmi

iz kranjskega in kamniškega okraja, zaprtimi v zvezi s tako imenovanimi šenčurskimi dogodki. Kdo jih bo zagovarjal? Dr. Natlačen in dr. Krek sta bila takrat najbolj znana politika-advokata. Razdelila sta si zapornike, vsak je prevzel obrambo približno ene polovice. Številke sem pozabil. Zdi se mi, da jih je na Kreka padlo kakih 60 do 70.

Dela je bilo z njimi dovolj. Gospa Malka je pisala na pisalni stroj predloge in obrambne spise dan in noč. Vprašal sem Kreka, kdo bo vse to plačal. Odgovor je bil značilen za Kreka: „Nihče drug kot ljubi Bog.“ Kot odvetnik, minister, voditelj beguncev (v Ligi ali brez Lige) je Krek opravil ogromno dela zastoj. Vse za druge, zase nič. Koliko nas je prišlo v Ameriko, ker nam je Krek našel sponzorje? Koliko jih je dobilo službe z njegovo pomočjo? Ali smo mu bili hvaležni? Verjetno bo tudi to delo moral plačati Kreku ljubi Bog.

Ko smo pod nacisti živeli v taborišču, smo imeli samo en cilj — preživeti. Ko smo bili osvobodeni, smo vedeli samo, da domov ne gremo, nismo pa vedeli ne kod ne kam. Zvedeli smo, da je Krek v Rimu. Napisal sem pismo in Kreku pojasnil naš položaj. Nekdo je odnesel pismo v Italijo in ga tam oddal na pošti.

Bil sem že v Muenchenu, ko mi pri-

de nekdo iz Dachaua povedat, da nas išče ameriška komanda. Šel sem na ameriško komando v Dachauu z nekim Nemcem, ki nam je že v taborišču pomagal tolmačiti. Na komandi so mi povedali, da je ambasador Krek pisal pismo generalu Eisenhowerju in ga prosil, naj nas zaščiti. Komanda je hotela vedeti, kje smo (dr. Bano in J. Horvat sta bila že v Avstriji, Glušič pa nekje v Italiji), kako nam gre in če se čutimo ogrožene. „Ko bi bili vi tukaj, bi Vas poslal k Eisenhowerju, ker ste pod njegovo osebno zaščito, ker vas ni, mu bom poročal, kje ste,“ je rekel oficir. „ti pa glej, da spraviš čimprej vse sem v Dachau.“ (Naročila nisem mogoče nikoli izvršiti. Vendar sva šla čez dva meseca z Glušičem na komando v Dachau. Tam sva našla novo komando in nove ljudi, ki niso niti o nas niti o Eisenhowerjevemu pismu imeli pojma.

Kljub temu smo bili veseli in ponosni, da je imel dr. Krek, predstavnik tako majhnega naroda, tak ugled in vpliv, da je na njegovo pismo takoj reagiral poveljnik največje vojske vseh časov general Eisenhower. In dr. Krek je bil v tem času že davno „bivši“ ambasador.

Ko sem o Krekovi smrti obveščal po telefonu njegove srbske prijatelje v našem mestu, sem videl, kako so ga Srbi spoštovali in cenili. Stara Srbkinja je vzklila: „Umro je najboljši prijatelj Srba!“ Srbski politik pa: „Krek je bio pošten političar i velik Jugosloven!“

Naj omenim še enega tujca! Ko smo

tisto žalostno soboto, ko so polagali njegovo truplo v Clevelandu v grob, stali po maši zadušnici v veži naše male newyorške cerkvice (zunaj je bilo zelo mraz), je naenkrat stopil v vežo, da gre v cerkev, bivši poslanec češke ljudske stranke dr. Adolf Prohaska. Samo jaz sem ga poznal. Bil je bled in premražen. Predstavil sem ga navzočim in mu povedal, da je prišel prepozno, ker je maša že minila. Zelo mu je bilo žal, da je zamudil. Rekel je: „Že tri dni sem bolan in večinoma v postelji. Hotel sem k maši za dr. Kreka za vsako ceno. Bil je vedno tako dober do mene. Vstal sem in šel na cesto. Bilo mi je slabo, pa sem se vrnil. Zopet sem legel. Pa me je vest začela opominjati, da moram iti. Zopet sem vstal in šel na pot. Zdaj sem pa zamudil! Ko sem kot begunec leta 1939 pribežal pred Nemci v Beograd, mi je dr. Krek pomagal, ko sem kot begunec pred komunisti prišel v Ameriko, mi je zopet dr. Krek pomagal. Dr. Krek je bil krščanski demokrat v javnem in zasebnem življenju. Čehi in svetovna krščanska demokracija so izgubili dobrega prijatelja in vodnika.“ Zopet se je zavil v sukno in odšel v hladno zimsko jutro. Njegova zvestoba nas je globoko ganila.

Samo enkrat je dr. Krek potreboval mene, pa tega ni niti vedel.

Med vojno je nekaj časa govoril Slovencev na radiu iz Londona. Mi smo njegove govore dobro slišali, v Ljubljani in okolici jih pa niso, ker imeli okupatorji v Ljubljani motilne

aparate. Našel sem človeka, ki je Krekove govore stenografiral. Našel sem ljudi, ki so Krekove govore nosili v Ljubljano. Naslednja številka „Svobodne Slovenije“ je prinesla Krekov govor. Tako so tudi Ljubljanci vedeli, kaj je povedal.

Krek ni verjel v možnost kompromisa in sožitja s komunisti. Na tem stališču je ostal trden, ko so vsi drugi okoli njega omahovali. Bile so to trplje ure za Kreka! In ko so tudi omahljivi spregledali, se ni nikoli hvalil, da je imel on prav že od vsega početka.

Krek je tudi storil vse, da bi tiste, ki so proti koncu vojne vodili tako zgrešeno politiko, spravil na pravo pot. Vse je storil, da bi rešil pred izročitvijo domobrance. Nekateri so ga poslušali in se rešili, nekateri pa so ravnali po svoji glavi in tako zakrivali tragedijo.

V politiki je bil dr. Krek realist, sicer pa je bil velik idealist. Verjel je v zmago dobrega nad zlom in v zmago resnice nad lažjo. Pred leti je izdajal v okviru Svobodne Slovenije slovenski „Pregled“ Pregledu je postavil vodilo: „In resnica vas bo osvobodila.“

Pred leti je v ameriškem senatu Frank J. Lausche razlagal, kaj pomeni v jeziku njegove matere beseda „možak“. Upam, dragi Slovenci, da njegove razlage niste pozabili. Ljudje božji, umrl je „možak“. Ne smemo pozabiti niti možaka niti njegovega dela.

Dr. Zdravko Kalan

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA. — Odgovor bo najbrž prav enostaven: Republiški sekretariat za socialno varstvo in zdravstvo je prejel od socialnozdravstvenega zbora slovenske skupščine poslansko vprašanje, katerega naslov sestavlja kar 120 vrstic ali 4 tipkane strani.

LJUBLJANA. — V stari ljubljanski Cukrarni je bila dosedaj tekstilna tovarna „Volnenka“. Že lani pa so začeli graditi na šmartinski cesti nove prostore za to tovarno. „Volnenka“, v kateri je zaposlenih nad 200 oseb, je za novo tovarno dala 10 milijonov dinarjev, za nove stroje pa 12 milijonov dinarjev.

MARIBOR. — V svetu občine Maribor so 6. marca pretresali med drugim tudi predlog o preimenovanju številnih naselij v okolici Maribora. Svet je do tega predloga zavzel negativno stališče in ugotovil, da je proti preimenovanju tudi prebivalstvo teh krajev.

CELJE. — Slikarja Jožeta Horvata Jakija je celjsko okrožno sodišče oprostilo. Umetnostna galerija v Slovenj Gradcu in organizacijski odbor razstave „Mir, humanost in prijateljstvo med narodi“ je tožilo hrvaškega slikarja-naivca zaradi izjav, ki jih je dal „Nedeljskemu tedniku“ glede organizacije razstave v Slovenj Gradcu. Jaki je vztrajal pri svojih trditvah, o katerih pravi, da je to pač njegov gledanje in mišljenje. Po štiriurni razpravi je senat oprostil Jakija krivde; v razlagi sodbe je citiral tudi nekater druge kritike, ki še bolj žolčno razpravljajo o nekaterih vrstah kulture, pa nikomur ne pride na misel, da bi jih tožili.

PODČETRTEK. — Pred petnajstimi leti so o atomskih vrelih v Podčetrtek pisali po vseh jugoslovanskih listih. Kljub dokazani zdravilni vrednosti ni prišlo do pravega razvoja teh toplih. Kljub temu, da ni v kraju nobenega hotela, pa je lani obiskalo atomske toplice 110.000 ljudi. Nekateri kmetje so imeli kar 80 gostov dnevno na hrani, mnogi so prenočevali kar na

senikih in podstrešjih, petičnejši pa so se vsak dan vozili iz Rogoške Slatine. Za toplice v Podčetrtek se je zanimala tudi avstrijsko-nemška družba Viena Hospitalia, ki je bila pripravljena vložiti v izgradnjo zdravilišča kar dva milijona dolarjev, a na ta predlog ni nihče odgovoril.

LJUBLJANA. — Za izdelavo „Projekta Gornji Jadran“, ki obsega obalno področje od Šibenika do italijanske meje, bo prispeval del stroškov posebnih sklad za razvoj Združenih narodov, pretežno del pa država. Ta projekt obsega tudi slovenske občine Koper, Izola, Piran, Sežena, Postojna, Ilirska Bistrica, Cerknica, Ajdovščina, Nova Gorica, Tolmin, Radovljica in Jesenice. Slovenija mora prispevati za izdelavo urbanističnega projekta 2.500.000 din; en milijon bo prispevala republika, ostalo pa morajo prispevati prizadele občine.

CELJE. — Ljuba Kragolnik je 27. februarja rodila četverčrke, a pri življenju sta ostala le prva dva novorojenčka.

LJUBLJANA. — Na občnem zboru Društva slovenskih likovnikov je bilo ro pisanju Dela od 28. februarja precej vroče. Občni zbor je potekal v znamenju „medsebojne nestrpnosti, ki izvira iz očitno nezadovoljivega položaja likovnih umetnikov in iz nezadovoljive odmevnosti tega področja slovenske umetniške ustvarjalnosti doma in v tujini.“

MARIBOR. — Na zborovanju komunale skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov so nekateri predstavniki načeli vprašanje o pokojnine za kmete. Ugotovili so, da bodo velike težave za končno ureditev pokojnin kmetov, predvsem ker manjka sredstev. Toda člani skupščin socialnega zavarovanja se bodo energično zavzemali za čimprejšnje rešitev tega perečega vprašanja.

LJUBLJANA. — Živnorejci ustanavljajo društva za vzajemno pomoč. Že delujeta društvi v šmarju in šmartnem; v Radljah in na Bizeljskem so ju že prijavi oblastem, tik pred ustanovitvijo pa sta društvi v Komendi in v Zgornjem Tuhinju. Tudi drugod po Sloveniji se živnorejci pogovarjajo o ustanovitvi podobnih društev, ki naj bi jih rešili problemov zavarovanja živine. Zavarovalna podjetja pri zavarovanju živine so doživela neuspeh; šlo jim je namreč bolj za dobiček in provizijo, kot pa za resnično pomoč živnorejcem. Ti pa potrebuje več, kot samo pomoč pri boleznih živine in se zato združujejo v novih društvih. Računajo, da imajo zasebni kmetje okrog 350.000 glav goveje živine, prašičev pa 250.000. Družbeni sektor redi okrog 1500.000 goved in 200.000 prašičev.

UMRLI SO: Ljubljana: Anton Strekelj, tiskarski direktor v p., (92), Marija Vujčić, Alojz Trampuž, Viktor Prošek, Marija Vatovec, Franc Čekal, Franc Mesec, Valentin Tušek, Angela Terpinec, Ivan Blažič, Tomaž Plečko (80), Stane Lavtižar, Marija Letnar r. Pirnat, Ivanka Kobal r. Jamnik, Vida Engelsberger, Jože Fink, Stanislav Knavs,

Naša skupnost počastila „La Prensa“

Društvo Zedinjena Slovenija je kot predstavnik naše skupnosti organiziralo počastitev argentinskega dnevnika „La Prensa“ ob priliki njegove stoletnice. V ta namen so v ponedeljek, 30. marca, popoldne obiskali prostore Prense predstavniki Društva, predsednik Božo Staraha, podpredsednika Robert Petriček in Aleksander Majhen, blagajnik Stane Mehle ter v narodnih nošah gđ. Olga Sladič, Marjetka Staraha in Pavla Andrejak. Sprejel jih je direktor lista dr. Alberto Gainza Paz.

Najprej je spregovoril predsednik g. Staraha, ki je v imenu slovenske skupnosti v Argentini izrazil dnevniku v osebi njegovega direktorja našo hvaležnost, kajti La Prensa je vedno bralnil principe človečanstva in stal ob strani zatiranim narodom v njihovem boju. Predsednik Staraha je tudi omenil 25-letnico genocida po komunistih.

Dr. Gainza Paz se je zahvalil za počastitev s sledečimi besedami: „Ni se treba zahvaljevati, kajti „La Prensa“, ko brani vrednote svobode in skrbi za njih trajnost, zatrjuje le eno izmed tradicij argentinskega naroda, in prav zato se vi tudi tako dobro počutite v tej deželi. Izražam željo, da bi prenehalo zatiranje vašega naroda, ter se iskreno zahvaljujem za to počastitev.“

Nato so dekleta v narodnih nošah izročila direktorju Prense brnato plaketo, na kateri stoji zapisano: Slovenska skupnost čestiti „La Prenci“ ob njeni stoletnici in se zahvaljuje za njen stoletni boj za ideale svobode in demokracije. Zedinjena Slovenija.“

O počastitvi je dnevnik prinesel v torkovi izdaji obširno poročilo ter objavil tudi veliko sliko kolega za direktorjem Prense.

SLOVENCIV ARGENTINI

UKRAJINSKA UNIVERZA PAPEŽA SV. KLEMENTA
Slovenski oddelek

Sporočamo slovenskim slušateljem, da bo inavguracija letošnjega šolskega leta v nedeljo, 5. t. m. v zgornji dvorani Slovenske hiše na R. L. Falcon 4158, Bs. Aires. Začetek ob 13. uri. Nastopno predavanje bo imel p. Romaniuk o temi: Socializem Frankoja v luči Medellina. Vabilimo vse slovenske organizacije, da pošljemo svoje zastopnike na slovesnost, ki je bo udeležil tudi ukrajinski škof msgr. Sapelak.

MENDOZA

Na tiho nedeljo zvečer je Društvo Slovencev v Mendoci imelo v dvorani Slovenskega doma avdiovizualno prireditev „Z Gospodom na Kalvarijo“.

Po kratkih uvodnih mislih, ki jih je ob primerno pripravljeni odrski sceni — s simbolom našega Odrašenja, Križem — po zvočnikih podal prof. B. Bajak

in v njih prikazal trojno misel: Jezus — učlovečeni Sin božji — Bog z nami; Jezus — naš Odrašenik — Bog za nas; in Jezus — naše Življenje v Evharistiji — Bog v nas, je pevski zbor iz ozadja dvorane zapel štiri postne žalostinke: Premrl — Na Oljski gori, Vodopivec — Pod oljkami, Zeleznik — Žalostna Mati božja in Požun — Na križu.

V drugem delu pa je sledila avdiovizualna predstava sv. križevega pta s premišljevanji francoskega pisatelja Michaela Quoista v slovenskem prevodu. Za uvod so vsi navzoči zapeli „Kraljevo znamenje“. Nato pa so po zvočnikih sledile recitacije premišljevanj ob zvočkih primerno izbrane glasbe in s projekcijami slik k posameznim postajam. Bogate in sodobne avtorjeve misli so brez dvoma globoko prevzele vse navzoče, ki so dejansko z vso globoko zbranostjo in sveto spoštljivostjo v mislih hodili z Gospodom na Kalvarijo. Ves čas je v dvorani vladala — celo med našimi malčki! — sveta tišina.

In tako je zares vse s prepričevalnostjo prevzela sklepna Premrlova pesem (zadnji odstavek iz kantate „Križu povisanemu“): O sveti Križ, visoka čast, ti naša si najlepša last!“ — Bb.

SLOVENCIV POSVETU

KANADA — Toronto

V župniji Marije Pomagaj že dolga leta deluje Vincencijeva konferenca. Njenemu delu za reševanje problema revščine v skupnosti se je sedaj pridružila še mladina, ki je v postu izvedla karitativno akcijo v prid bolnim, revnim in osamljenim v domovini. Otroci v višjih razredih šole so izvolili porverjenike in jim prinesli postni dar iz

Ana Peterka r. Rolih, Štefan Terglav, Janez Lavrenčič.

Maribor: Karel Smrekar (81), Pavlira Maher (76), Viljem Pouk, Jurij Maher (88), Alojzja Konrad (80), Ernest Paluc, Marija Ivčič, Nežka Bele.

Branko Prica, Mestinja, Jakob Urbanija, Žirovše, Franc Sikošek, Domžale, Marija Prosen r. Oblak, Laško, Marija Ajdič r. Debevc, Radna vas, Karmelija Rooss r. Orehek (89), Kranj, Janez Kožuh, Dvor pri Polhovem Gradcu, Viktor Eržrn (Križnar) (91), Gorne Bičje pri Kranju, Angela Marolt, Plešivec, Franc Škerjanec, Škranjevo, Majda Šoter, Slovenske Konjice, Nikita Primožič, Idrija, Ivan Novšak, (89), Škocjan pri Novem mestu.

svojih hranilnikov (ne iz žepa staršev). Res plemenito delo nedolžnih src.

V župniji Brezmadežne pa se že pripravljajo na novo mašo, ki jo bo 31. maja zapel g. Jože Božnar. To bo lep praznik za vso kanadsko skupnost.

Slovensko letovišče je v sezoni najpriljubljenejša izletna točka med kanadskimi Slovenci. Letos ga bodo otvorili v nedeljo, 24. maja. Prva večja prireditev pa bo že tradicionalna Telova procesija, ki bo to pot 7. junija. Zato so pa takoj prve dni po veliki noči začeli prostovolci svoje delo, da letovišče po zimskem počitku kar najlepše pripravijo za novo obdobje.

KANADA — Kitchener

Številnim slovenskim skupnostim v Kanadi se zadnje čase priključuje nova in sicer v kraju Kitchener. Čeprav je bilo pred 15 leti tam le kakih 10 družin, se je v zadnjem času to število podesejtorilo, ter je zdaj tam naseljenih kar 100 slovenskih družin. Prihajajo tja deloma iz raznih krajev Kanade, deloma pa tudi novi naseljenci iz Slovenije. Imajo svoje slovensko prosvetno društvo, ki vsako leto organizira nekaj slovenskih družabnih prireditev.

Vsak teden ena

Mirko Kunčič:

PIŠČALKA

(Materi v spomin)

Misel roma v ravno polje,
v misel roma, v gaj šumeci,
kjer pastirček mlad je piskal
pesmi sto o mladi sreči.

Vsak potoček, vsaka ptička
mi v spominu tiho poje,
vsako stezo, vsako bilko
še spoznajo sanje moje.

Se beseda prva v duši
mehko kakor zvon doni mi,
bled obraz nad zglavjem verno
kakor večna luč gori mi.

Vidim solzo, solzo svežo —
biser v školjki — lesketati;
skoznjo še ob smrtni uri
si se nasmehljala, mati.

Misel roma v ravno polje,
roma v mrak samotne kočice,
kjer se nad piščalko strto
mlad pastirček tiho joče...

Pred dvajsetimi leti v „Svobodni Sloveniji“

30. marca 1950. — št. 13

Iz notranjega uvodnika „Spet govorimo o sebi“.

„...Ker je list odvisen izključno od pomoči svojih naročnikov in prijateljev, čutimo dolžnost, da jim povemo, kakršno je gospodarsko stanje lista...“

Prvič: Koliko stane list? V letu 1949 je bilo treba tiskarni plačati za tisk in kliseje \$ 22.458,90. Poštne je bilo treba plačati \$ 4.510.—. Plača urednika in pomočnika pri upravi \$ 6.950.—. Razni izdatki (pisalni stroji, popravila, najnujnejši inventar, pisarniške potrebščine, papir, ovojni papir, itd.) \$ 3.236; skupno je imel list v letu 1949 \$ 36.154,50 stroškov.

Drugič: Kako pokriti stroške? Ker list nima nikake gotovine, je, kot smo rekli, le navezan na pomoč svojih prijateljev. Ti prijatelji se dele v tri skupine: 1) Naročniki, ki so v letu 1949 plačali \$ 23.848.— naročnine; 2) Dobrotniki, ki so v letu 1949 prispevali v tiskovni sklad \$ 4.420.—; 3) Oglaševalci, ki so plačali za oglase \$ 6.129,40. Skupna vsota vseh dohodkov je \$ 34.597,40.

List je končal lansko poslovno leto s primanjkljajem \$ 1.557,60.

Kaj nam povedo gornje številke? To-le: List ni dobičkonosno podjetje. Ni in tudi ne mara biti. Naročnina je komaj pokrila tiskarniške stroške. Oglaševalcem in velikodušni žrtvi 90 dobrotnikov, ki so vplačali polno vsoto v tiskovni sklad, se moramo zahvaliti, da je list za silo izvozil. Če bi sumljivo dolga vrsta onih, katerim smo list celo leto v redu pošiljali, pa niso nič plačali, čutila, da je dolžna poravnati svoje obveznosti do lista, pa bi bili pokriti tudi stotaki, ki so v breme lanskemu obračunu...“

KOROŠKA

OBČNI ZBOR KRŠČANSKE KULTURNE ZVEZE

Zadnje nedeljo v februarju je imala Krščanska kulturna zveza svoj redni letni občni zbor. Ob lepi udeležbi ga je vodil predsednik dr. Erik Prunč. Člani odbora so podali poročila o preteklem delovanju, nakar so bile volitve. Dr. Prunč je moral, iz poklicnih razlogov, oddati predsedniško mesto. Za novega predsednika je bil izvoljen 22-letni učitelj Jožko Hudl. Ostali člani odbora pa so: 1. podpredsednik: Lovro Kaselj, župnik v Hodišah; 2. podpredsednik: dr. Pavle Zablatajnik, ravnatelj Slovenske gimnazije v Celovcu; tajnik: Nužej Tolmaire; namestnica: Nežka Piskaj; blagajnik: prof. Jože Wakounig; namestnik: Jože Kopeinig; odborniki: Minko Zatelet, Karl Samonig, Ivan Matko, Milka Hartman in Janez Hudl.

Po besedah novega predsednika, ki je učitelj v Beli pri Železnem Kaplju, se je razvila živahna debata o načrtih in delu KKZ v novi poslovni dobi.

Občni zbor Slovenske hranilnice

V soboto, 21. marca 1970, se je vršil redni letni občni zbor članov Slovenske hranilnice z o. z. (C. C. „S. L. O. G. A“ Ltda.) v združnih prostorih, Bm. M. M. 97, Ramos Mejia.

Predsednik g. Ivan Ašič se je v pozdravnem nagovoru najprej spomnil v preteklem letu umrlih zadrugetarjev, med njimi zlasti odbornika Slovenske hranilnice g. Avgusta Mačka. Navzoči so za pokoj duš umrlih članov zmolili kratko molitev. Nadalje je obrazložil velik socialni pomen v preteklem letu kupljene kinte „Sloga“ v Villa Udaondo in velike odobranje, ki ga je ta korak zadruge sprožil pri svojih članih. Zadruga je priredila tri gospodarsko-prosvetne večere, na katerih so predavali vs. dr. Valeri Savelli, Marko Kreničar in Valentin Selan. Predlagal je, naj bi se za taki večeri v bodoče bolj pogosto vršili, morda v obliki razgovorov ob okroglih mizah.

Tajnik g. Janez Amon je poročal, da je odbor imel v preteklem letu 29 rednih in 1 izredno sejo, na katerih je bilo sprejetih 200 novih članov in odo-

brenih 150 prošelj za posojila. številno članov se je od prejšnje poslovne dobi dvignilo za 29,5% in je bilo ob zaključku leta 877 članov.

V zvezi z nakupom kinte „Sloga“ v Villa Udaondo se je ob lepi udeležbi vršil izredni občni zbor 11. oktobra, ki je nakup soglasno in z navdušenjem odobril. Lepo je poslovala pravna posvetovalnica za člane, katero je uspešno vodil g. dr. Vital Ašič. Upravni odbor redno zastopal zadrugo na vseh naših skupnih prireditvah in proslavah.

Blagajnik g. Mirko Kopač je prebral bilanco in izkaz gube in dobička za poslovno leto zaključeno 31. 12. 1969. Številke najbolj zgovorno kažejo napredek Slovenske hranilnice. Merilo zaupanja so hranilne vloge, ki so v preteklem letu dosegle višino m\$n. 224.714.935.—. Tudi združni kapital je občutno porastel in je znašal m\$n. 24.465.700.—. Posojila članom so znašala m\$n. 179 milijonov 432.777.—. Predlagal je v imenu odbora razdelitev dobička in sicer 30% na vplačani kapital, ostalo pa naj se knjiži kot prosta rezerva.

Za blagajnikom je podal kratko analizo bilance poslovdja g. Marijan Loboda. Omenjal je, da so dosežki hranilnice še posebno pomembni, če pomislimo, da preteklo leto ni bilo preveč ugodno za gospodarske podvige v Argentini. Procentualno so bili v primerjavi z letom 1968 sledeči porasti: vplačani kapital 100%, hranilne vloge 80%, posojila 70%, promet 90%. Kot dokaz, kako gospodarska moč slovenskega človeka v Argentini stalno raste, je navedel, da je bila povprečna vsota hranilne vloge v letu 1969 m\$n. 230.700.— medtem ko je bila leta 1968 m\$n. 163 tisoč 500.— in l. 1967 m\$n. 105.000.—. V obliki dividende na deleže in obresti na hranilne vloge bo Slovenska hranilnica letos plačala svojim članom in vlagateljem lepo vsoto m\$n. 33.528.351.—. Vse to je bilo mogoče doseči s sodelovanjem in zaupanjem vseh tistih rojakov, ki so že doumeli, da v slogi je moč. Ker je bilo na lanskem občnem zboru sklenjeno, da upravni odbor na vsakoletnem rednem občnem zboru poda posebno poročilo o medsebojnem zavarovalnem skladu članov Slovenske hranilnice, je istega podal poslovdja g.

Marijan Loboda in povedal sledeče: Do konca leta 1969 se je v sklad prijavi 397 članov, kar znaša 45% vsega članstva. Povprečna starost zavarovanih članov znaša 47 let. Na vpisnini je bilo vplačanih 397.000.— pesov, za zavarovalne premije m\$n. 731.368.—, obresti so znesle m\$n. 29.579.—. Izplačana sta bila 2 smrtna primera, eden za m\$n. 31.000.— in drugi za m\$n. 100.000.—. Končno stanje zavarovalnega sklada je bilo 31. 12. 1969 m\$n. 666.947.—. Pozval je vse člane, ki se še niso pridružili zavarovalnemu skladu, da to čimprej stori, kajti združeni in v pomoč drug drugemu tudi v nesreči.

Poročilo o kinti „Sloga“ je podal g. Nande Češarek. Podrobno je poročal o stroških, izboljšavah in dohodkih. Navajal je, da se obratni stroški kinte kljub nizkim cenam in vstopni kintovoljivo krijejo. V času od 14. 12. 1969 do 15. 3. 1970 je bilo na kinti 5.700 obiskovalcev, t. j. članov Slovenske hranilnice in njihovih družinskih članov. Od 1. aprila dalje bo kinta odprta za obisk ob nedeljah in praznikih. Tam bo vedno na razpolago pijača, po prednoročilu pa tudi hrana. Vstop bo prost, a

z izkaznico, ki ste jo že, ali pa jo lahko dvignete v združni pisarni v uradnih urah. Za zaključek svojega poročila je g. Češarek prosil vse člane, da prezrejo vse, kar jim na kinti morda ni bilo povoljni, naj ohranijo v spominu samo lepe trenutke, katerih je gotovo bilo največ.

Vsa podana poročila so navzoči sprejeli z odobravanjem. V imenu nadzornega odbora je poročal obočnemu g. Božidar Fink in priporočil poročilo. Zbor, da sprejme bilanco in izkaz zgube in dobička tako kot ju je predložil upravni odbor, kar so člani soglasno sprejeli.

Pri volitvah za dopolnitev upravnega odbora Slovenske hranilnice je bila soglasno sprejeta lista, katero je predlagal odbor. Novi upravni odbor se sestoji: Predsednik g. Ivan Ašič, podpredsednik g. Albin Kočar, tajnik g. Janez Amon, podtajnik g. Franc Pergar, blagajnik g. Mirko Kopač, podblagajnik g. Miro Oman; svetovalci: gg. Aleksander Avguštin, Anton Godec, Alojz Boh, Anton Javoršek, Anton Krajnik, namestnika svetovalcev: č. g. Ladislav Lenček C. M., g. Ivan Žnidar; nadzornik g. Božidar Fink, namestnik nadzornika g. dr. Jože Dobovšek. Poslovdja g. Marijan Loboda.

PO ŠPORTNEM SVETU

V Ljubljani je bilo od 3. do 9. marca svetovno prvenstvo v umetnostnem drsanju in plesih na ledu. Tekmovalo je 121 drsalcev iz 15 držav, časopisnih reporterjev pa je bilo kar 200. Američan Wood je obdržal prvo mesto med posamezniki; v plesnih parih sta zmagala Pahomeva in Gorškov (S.Z.), v parih Rodnina in Uljanov (S.Z.), pri damah pa je bila prva Nemka Seifertova.

Na svetovnem hokejskem prvenstvu skupine B v Bukarešti je ekipa ZDA osvojila prvo mesto brez izgubljene točke, druga je bila Zahodna Nemčija, tretja Norveška in 4. Jugoslavija. Jugoslavija je precej slabo začela, saj je izgubila z Romunijo s 3:4, z Nemčijo 3:6 in z ZDA s 1:5; prvo točko so Jugoslovani dobili šele v tekmi z Norveško, ki se je končala neodločeno s 3:3. Nato pa so premagali Švico s 6:3, Bolgarijo s 6:0, Japonec pa s 8:2. Najbolj so razočarali Romuni, ki so na tihem upali celo na prvo mesto (igrali so pač doma), na so bili predzadnji pred Bolgarijo in bodo v prihodnje igrali v skupini C.

Na prvenstvu za pokal Kongsberg v St. Moritzu v Švici so se slovenski smučski skakalci dobro odrezali; bili so tretji v ekipnem tekmovalstvu za Švico, Zahodno Nemčijo in pred Italijo, Francijo in Avstrijo. Zmagal je Nemeč Ihle pred Schmidtom (Švica). Demšar je bil peti, Dolhar 7 in Mesec 8.

V Ironwoodu v ZDA so na novi smučski skakalnici zmagali češki skakalci Raška, Doubček, Hubač in Rydval; Slovenec Štefančič je bil peti, Jurman 16., Pudgar 17. Najdaljši skok pa je dosegel Američan Watt, ki je s 131 m zasedel sedmo mesto.

Za dobro voljo

Videti ali ne videti
Zdravnik vpraša starejšo gospo, koliko je stara.
"Videla sem cveteti trideset pomla." odgovori ta.
"Tako? Od kdaj ste pa slepi?"
Bil je večji
"Ata, danes mi je neki fant rekel, da sem, kakor bi ti bil iz obraza izrezan."
"Res? In kaj si mu ti rekel?"
"Nič, bil je precej večji in močnejši od mene."

Predaleč
Testno vprašanje v osnovni šoli:
"Zakaj letijo divje gosi na jug?"
Tomažek: "Ker je predaleč, da bi tekle."

OD DOMA
Poznam državo, v kateri so novinarske race z zakonom zaščitena divjad.

Živel 1. april, dan jugoslovanskih upokojencev!

Pred vojno smo imeli barabe in žandarje. Hvala Bogu, žandarjev ni več.

"Poprimo za delo!" je vzkliknil in zgrabil za stolček.

Dr. FRANC KNAVS

ODVETNIK
Lavalle 1253, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Uradne ure od 17-20
Na telefonu tudi dopoldne (10-12)
Luján, Ate. Brown 100
T. E. 105 ali 516
V petek in soboto od 9-13

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL
CASCANTE
Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

Dr. Tone Žužek

ADVOKAT
Urduje od 17.30 do 19.30 ure.
Ponedeljek, sredo, petek.

Lavalle 2331, p. 5, of. 10
T. E. 47-4852

OBVESTILA

SOBOTA, 4. aprila 1970:

V Hladnikovem domu v Slovenski vasi ob 20 prijateljska večerja, na kateri obeta biti zelo prijetno.

V Slomškovem domu ob 21 mladinski ples.

NEDELJA, 5. aprila 1970:

Slovenski dan na Pristavi.

Inauguracija letošnjega šolskega leta Ukrajinske univerze s slovenskim oddelkom, v zgornji dvorani Slovenske hiše na R. Falconu 4158. Začetek ob 13.

PETEK, 10. aprila 1970:

V Slovenskih hiši ob pol 9 igra Matiček se ženi.

SOBOTA, 11. aprila 1970:

V Slovenski hiši ob pol 9 igra Matiček se ženi.

NEDELJA, 12. aprila 1970:

V Slovenskem domu v San Martinu deveta obletnica blagoslovitve doma.

V Slovenski hiši ob šestih igra Matiček se ženi.

SOBOTA, 18. aprila 1970:

V Slovenskem domu v Carapachayu bajeslovna igra Zlatorog. Igrajo carapachayski otroci.

SKAD priredi ob 19 v Slovenski hiši prvi letošnji sestanek, ki bo družabnega značaja. Vabljeni zlasti letošnji petošolci.

NEDELJA, 19. aprila 1970:

V Slovenskem domu v Berazateguiju prvi mladinski dan.

V Slovenskem domu v Carapachayu ponovitev igre Zlatorog.

V gornji dvorani Slovenske hiše takoj po maši sestanek zaupnikov SKD-SLS. To obvestilo velja kot povabilo vsakomur, ki morda pismenega vabila ne bi dobil pravočasno.

NEDELJA, 26. aprila 1970:

V Slomškovem domu velika tombola.

NEDELJA, 3. maja 1970:

V Slovenskem domu v Carapachayu celodnevne slavnosti

Srednješolski tečaj prične s poukom v soboto, 4. aprila, ob 15.30 v Slovenski hiši. Pred poukom bo še čas za vpisovanje zamudnikov. Vabljeni vsi dijaki, predvsem prvošolci.

Drugi del prodavanja v okviru Zveze slovenskih mater in žena o temi "Odlike in težave naših šolskih prizadevanj" v pripravi gc. Marjane Bataželj, bo dne 30. aprila ob 19 v Slovenski hiši. Vse žene in vzgojiteljice prisrčno vabljene.

Dramatski odsek v Carapachayu

priredi
v soboto, 18. aprila, ob 20 in
v nedeljo, 19. aprila, ob 16
igro A. P.

ZLATOROG

iz slovenskega bajeslovja
Scenerija: Korošec-Sušnik
Režija: Petelin
Vabimo starše, da pripeljejo svoje otroke gledat drugi del igre
V kraljestvu palčkov.

NEDELJA, 26. APRILA

v Slomškovem domu velika

TOMBOLA

Nad 50 bogatih tombol, 100 kvatern, 100 činkvinov Tablice že v prodaji!
Kupujte tablice — darujte dobitke!

SLOVENSKA HRANILNICA z. z. o. z.

Bartolomé Mitre 97 Ramos Mejía
T. E. 658-6574

Uradne ure: torek, četrtek, sobota od 16 do 20.

Sporočamo vlagateljem, da lahko dvignejo ali priprišejo h glavni obresti za leto 1969 v zadrugi pisarni v uradnih urah.

Opozarjamo vse člane na življenjsko zavarovanje. Informacije v zadrugi pisarni v uradnih urah.

Predno vzamete posojilo ali kupite na obroke, se oglasite pri nas. Če hočete denar varno in dobro naložiti, ga vložite v Slov. hranilnico.

DRUSTVENI OGLASNIK

Zedinjena Slovenija prosi vse gospe in gospodične za domače pecivo za slovenski dan.

Seja voditeljskega sveta šolskega oddelka Zedinjene Slovenije bo v sredo, 8. aprila, ob 19.30 v Slovenski hiši. Lepo vabljen vse učiteljstvo.

Knjižnica je odprta redno v uradnih urah, t. j. od 15—20 ure.

Pouk v slovenskem tečaju za otroke mešanih zakonov se bo pričel v soboto, 4. aprila, ob 15 v Slovenski hiši.

Pouk v dopolnilnem učiteljskem kursu se bo začel v soboto, 4. aprila, ob 15 v Slovenski hiši.

Komisija za 25-letnico bo imela svoj redno sejo v soboto, 4. aprila, ob 18.

Uradne ure ZS so vsak dan od 15—20 ure razen sobote.

Slovenska
kulturna
akeija

Slovensko
gledališče
v Buenos Airesu

OB 25-LETNICI GLEDALIŠKEGA DELA NIKOLAJA JELOČNIKA

ANTON TOMAŽ LINHART TA VESELI DAN ali MATIČEK SE ŽENI

Komedija v petih dejanjih

Igrali bodo NATASA SMERSUJEVA, MAJDA VOLOVSKOVA, LUČKA POTOČNIK, MOJCA WILLENPART in MAKS BORŠTNIK, FRANCE HRIBOVŠEK, CIRIL JAN, NIKOLAJ JELOČNIK, MAKS NOSE, LOJZE REZELJ in JOŽA VOMBERGAR

Režija: Nikolaj Jeločnik

Na odru Slovenske hiše v petek, 10., soboto 11. aprila ob pol 9; v nedeljo, 12. aprila, pa ob šestih.

Vstopnice po 4.— in 3.— pese v predprodaji v dušnopastirski pisarni

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

špecialist za ortopedijo in
travmatologijo

Ordinira v terek, četrtek in soboto
od 17 do 20

C. José B. Urribaru 285, Cap. Fed.
Zahtevajte določitev ure na telefonu 49-6855

PRISPEVAJTE V TISKOVNI
SKLAD SVOB. SLOVENIJE!

PROSLAVA DEVETE OBLETNICE BLAGOSLOVITVE SLOV. DOMA V SAN MARTINU

bo v nedeljo, 12. aprila

Dopoldne ob 11 sv. maša v dvorani doma. Daruje jo msgr. A. Orehar.

Opoldne bo na razpolago kosilo po izbiri

Popoldne ob pol 16

AKADEMIJA

s pestrimi točkami.
Govoril bo g. dr. Vinko Brumen.

Po akademiji:

družabna prireditev

s sodelovanjem orkestra PLANIKE

Zahvala

Društvo Pristava v Castelarju se prisrčno zahvaljuje vsem, ki so na kakršen koli način pripomogli, da je druga tombola v nedeljo, 8. marca 1970, tako lepo uspela.

Predvsem se toplo zahvaljujemo mizarskemu podjetju „Grant“ (gospodom Slavku Skobernetu in družabnikom) za prelep glavni dobiček, vsem drugim našim prijateljem, ki so nam darovali mnogo lepih in praktičnih dobitev. Iskrena hvala vsem sodelavcem in vsem rojakom ter našim argentinskim prijateljem, ki ste se letos udeležili tombole v izredno lepem številu. Pomagali ste ne samo k popolnemu uspehu, ampak tudi k uresničitvi glavnega namena tombole: postaviti na Pristavi v Castelarju lep dom.

Vsem naj Bog bogato povrne!

Vsem prijateljem in znancem sporočamo, da nas je dne 22. marca 1970, po hudem trpljenju, zapustila v 70. letu starosti naša draga mama, tašča in stara mama

Helena Štefe roj. Cegnar

K zadnjemu počitku smo jo položili dne 24. marca 1970 na pokopališče Villegas, San Justo.

Lepo se zahvaljujemo sosedom, prijateljem in znancem, ki so priskočili na pomoč v bolnici in vsem rojakom, ki so se prišli posloviti od rajne.

Posebno zahvalo vsem čč. gg. duhovnikom za podeljeno duhovno tolažbo in molitve ob krsti, za opravljeno pogrebno sv. mašo z nagovorom in molitve ob grobu.

Vsem naj Bog zadostno povrne.

Zalujoči:

Hčerke: Tilka, Mička (sestra usmiljenka), in Ana z družino Sinovi: Jernej in Filip z družinami; Lojze, Tine in Janez

Buenos Aires, 24. marca 1970.

Buenos Aires, Ramos Mejía; Avstria, Spittal; Slovenija, Kranj, Drulovka